

Владислава Плєскачова
слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
к.і.н. Недря К.М.
завідувач кафедри гуманітарних дисциплін
та психології поліцейської діяльності
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ,
кандидат історичних наук

ДЕЗІНФОРМАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ СПОСОБІВ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ НА СУСПІЛЬСТВО

В умовах інформаційного суспільства дезінформація традиційно є одним із найбільш ефективних способів досягнення переваг у політичній, військовій, економічній, науково-технічній, інформаційній та інших сферах діяльності людини, суспільства й держави.

Термін «дезінформація» вживається у розумінні як перекрученої, неправдивої, умисно модифікованої інформації, так і процесу інформаційно-психологічного впливу на суспільство.

Кінцевою метою дезінформування є досягнення певних переваг унаслідок сприятливої поведінки (дії чи бездіяльності) об'єкта інформаційно-психологічного впливу. Зокрема, таким результатом може бути перегруповання військ противника у напрямі уявного удару, чи поразка політика на виборах через компрометацію шляхом дезінформації, або дестабілізація ситуації (наприклад, фінансової) в країні через масштабну дезінформацію у ЗМІ тощо [1].

Слід зауважити, що з розвитком інформаційного суспільства, де інформація визнається стратегічним ресурсом, а ціна похибки у прийнятих рішеннях зростає на кілька порядків, дезінформування остаточно перетворилось на популярний і потужний інструмент інформаційно-психологічного впливу, здатний забезпечити реалізацію інтересів суб'єктів просування чи не у всіх сферах суспільного життя. У той же час, попри те, що «центр тяжіння» дезінформування поступово зміщується у сферу економіки та науки, аналіз проведення спеціальних інформаційних операцій (СІО) у сучасних локальних конфліктах свідчить, що застосування дезінформації у військово-політичній сфері й досі залишається найбільш очевидним, чи не найефективнішим та найкраще теоретично розробленим[1].

Суб'єктами дезінформування найчастіше є держави (спеціальні служби, дипломатичні установи) чи потужні недержавні компанії (що мають власну економічну розвідку), які, з урахуванням фахового рівня виконавців, значних фінансових та ресурсних можливостей, є «найвідомішими гравцями» у цій сфері[2].

Об'єктами дезінформування (оскільки це інформаційно-психологічний вплив, спрямований на свідомість людини) є особи (групи осіб), уповноважені приймати рішення (далі – ОУПР) на рівні своєї компетенції та передбачених повноважень, – президент держави, парламент, прем'єр-міністр, міністр, уряд, командувач військами, генеральний штаб, рада директорів, особа (громадянин) як споживач або виборець тощо. Утім, зважаючи на рівень повноважень безпосередніх об'єктів впливу (та, відповідно, рівень їх рішень), кінцевими об'єктами СІО можуть виступати держави (щодо їх політики у різних сферах), корпорації, значні групи населення тощо, а операції з дезінформування за рівнем впливу можуть набувати тактичного або стратегічного характеру[2].

Науковці виділяють такі види дезінформації:

1. Уведення в оману конкретних осіб уповноважених приймати рішення (групи осіб) шляхом надання завідомо хибної інформації (застарілої, неповної, спотвореної, перекрученої) як підстави для прийняття відповідного рішення.

2. Модифікація інформаційного потоку. Полягає у вибіркового поданні інформації.

3. «Білий шум» – технологія оточення правдивої інформації її неправдивими версіями, що так само підтверджені певними доказами, фактами, свідками.

4. Дезінформування «від зворотного» відбувається шляхом надання правдивих відомо-

мостей у перекрученому вигляді чи в такій ситуації, коли вони сприймаються об'єктом спрямувань як неправдиві.

5. Термінологічне «мінування» полягає у викривленні (підміні, спотворенні) первинної істинної суті принципово важливих, базових термінів, понять і тлумачень загальносвітоглядного та оперативного-прикладного характеру[3].

Також, як один з видів дезінформації деякі вчені виділяють маніпулювання діями особи (групи осіб), спрямоване на зміну напрямів її діяльності чи ступеня зусиль (активності) у цій діяльності[2].

При визначенні маніпулювання як виду психологічного впливу на особу (групу осіб) у науковій літературі вказується, що воно спрямоване на зміну (модифікацію) поведінки об'єкта (ставлення до чогось, життєвих установок, психічного стану) в інтересах суб'єкта маніпулювання; а здійснюється приховано, неявно й очікувані зміни поведінки особи (рішення, дії) могли б не відбутися, якби об'єкт у достатньому обсязі та достовірно був поінформований про ситуацію, зокрема про те, які способи застосовувались щодо нього і з якою метою. Зауважимо, що вплив при маніпулюванні не обмежується використанням лише неправдивої інформації, а передбачає різні психологічні техніки та форми психологічного тиску тощо. Виходячи з цього, маніпулювання особистістю (групою осіб) як поняття є більш широким, тому дезінформацію слід розглядати, найімовірніше, як прийом маніпулювання ОУПР за допомогою умисно модифікованої інформації. [1; 4]

У сучасному інформаційному суспільстві дезінформація як явище, постійно змінюється, продовжує удосконалюватися. Використовуються усе більш витончені методи поширення спотвореної інформації. Усе це вимагає подальших ґрунтовних досліджень форм і методів дезінформування, удосконалення заходів протидії дезінформаційним СІО, насамперед у галузі нормативно-правового регулювання інформаційної діяльності та забезпечення інформаційної безпеки.

1. Петрик В.М. Информационно-психологическая безопасность в эпоху глобализации : учеб. пособ. / В.М.Петрик, В.В.Остроухов, А.А.Штоквиш и др. Киев, 2008. 544 с.
2. Почепцов Г.Г. Информация и дезинформация: Киев. Ника-Центр, Эльга, 2001. 256 с.
3. Присяжнюк М.М. Дезінформація та її роль у інформаційно-психологічних операціях. URL: http://defpol.org.ua/site/index.php/en/arhiv/kolonkaavt_ora/106-2009-09-09-18-06-14.
4. Юдін О.К. Інформаційна безпека держави : навч. Посібник, за ред. О.К.Юдін, В.М.Богуш. Харків, 2005. 576 с.

Трибуна Українського та Зарубіжного Автора

Eubica Saktorová

vice-dean for the international relations and development, Faculty of Law, Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovak Republic
JUDr., PhD., LL.M., M.A.

Adrián Vaško

senior lecturer, Faculty of Law, Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovak Republic
JUDr., PhD.

COMPARISON OF THE DEVELOPMENT AND APPROACH TO LAW ENFORCEMENT OF THE BRITISH AND SLOVAKIAN POLICING

Introduction

The system of law is a set of rules of conduct of any society that are enforced by the threat of punishment in case of their violation. The law enforcement consequently refers to the assurance of obedience of such rules by the mechanisms adjusted to legal systems and customs. The approach to law enforcement additionally differs with regard to culture, traditions or the history of